NÕUKOGU SOOVITUS,

12. juuli 2011,

milles käsitletakse Tšehhi 2011. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Tšehhi 2011–2014 aasta ajakohastatud lähenemisprogrammi kohta

(2011/C 212/02)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, [1] eriti selle artikli 9 lõiget 3,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitust,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

pärast konsulteerimist majandus- ja rahanduskomiteega,

ning arvestades järgmist:

(1) Euroopa Ülemkogu kiitis 26. märtsil 2010 heaks komisjoni ettepaneku käivitada uus majanduskasvu ja tööhõive strateegia – Euroopa 2020. aasta strateegia –, mis põhineb majanduspoliitika tõhustatud koordineerimisel ning keskendub esmatähtsatele valdkondadele, kus on vaja võtta meetmeid Euroopa jätkusuutliku majanduskasvu ja konkurentsivõime potentsiaali suurendamiseks.

(2) Nõukogu võttis 13. juulil 2010 vastu soovituse liikmesriikide ja liidu majanduspoliitika üldsuuniste kohta ajavahemikuks 2010–2014 ning 21. oktoobril 2010 otsuse liikmesriikide tööhõivepoliitika suuniste kohta; [2] mõlemaid dokumente koos nimetatakse koondsuunisteks. Liikmesriike kutsuti üles võtma koondsuuniseid arvesse oma majandus- ja tööhõivepoliitika kujundamisel.

(3) Komisjon võttis 12. jaanuaril 2011 vastu esimese iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab ELi majanduse juhtimise uue tsükli ja majanduspoliitika integreeritud eelkoordineerimise esimese Euroopa poolaasta algust; majanduspoliitika parem koordineerimine on ette nähtud Euroopa 2020. aasta strateegiaga.

(4) Euroopa Ülemkogu kiitis 25. märtsil 2011 heaks eelarve konsolideerimise ja struktuurireformide prioriteedid (kooskõlas nõukogu 15. veebruari ja 7. märtsi 2011. aasta järelduste ning komisjoni iga-aastase majanduskasvu analüüsiga). Ülemkogu rõhutas vajadust pidada esmatähtsaks eelarve usaldusväärsuse ja riigi rahanduse jätkusuutlikkuse taastamist, tööturureformide abil töötuse määra vähendamist ning uute jõupingutuste tegemist majanduskasvu toetamiseks. Ta kutsus liikmesriike üles viima neid prioriteete ellu konkreetsete meetmete abil, mis lisatakse nende stabiilsus- või lähenemisprogrammidesse ja riiklikesse reformikavadesse.

(5) Tšehhi Vabariik esitas 29. aprillil 2011 oma riikliku reformikava 2011. aastaks ja 5. mail 2011 oma ajakohastatud lähenemisprogrammi ajavahemikuks 2011–2014. Vastastikuse seose arvessevõtmiseks hinnati neid kaht programmi üheaegselt.

(6) Üleilmne finantskriis tabas Tšehhi majandust väga avatud kaubanduse kaudu ning mõjutas väga negatiivselt Tšehhi SKP kasvu ja töötusemäära. Reaalne SKP langes ekspordi ja sisemaiste investeeringute vähenemise tõttu 2009. aastal 4,1 % võrra. Töötusemäär tõusis 2008. aastal 4,4 %-lt märkimisväärselt 7,3 %-le 2010. aastal ning tööhõivemäär langes ajavahemikus 2008–2010 kaks protsendipunkti. Suur avatus rahvusvahelisele kaubandusele ja Tšehhi Vabariigi peamiste kaubanduspartnerite majanduse suhteliselt kiire elavnemine on võimaldanud SKP kasvumääral 2010. aastal kiiresti taastuda 2,3 %-ni ning see toetab jätkuvalt mõõdukat taastumist.

(7) Vastavalt määrusele (EÜ) nr 1466/97 on nõukogu ajakohastatud lähenemisprogrammi hindamise alusel

[1] EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

[2] Kehtivus 2011. aastal tagatud nõukogu 19. mai 2011. aasta otsusega 2011/308/EL liikmesriikide tööhõivepoliitika suuniste kohta (ELT L 138, 26.5.2011, lk 56).

arvamusel, et lähenemisprogrammi toetavad makromajanduslikud prognoosid on programmi kahel esimesel aastal realistlikud ja sealt edasi optimistlikud, võrreldуna komisjoni poolt kooskõlas ühiselt kokku lepitud metodoloogiaga koostatud võimaliku keskpika kasvu prognoosiga. Lähenemisprogrammi aluseks on komisjoni talituste 2011. aasta kevadprognoosiga võrreldes madalam 2012. aasta SKP reaalkasvu prognoos. Seda peamiselt valitsemissektori tarbimiskulude püsiva vähenemise tõttu, mida ei arvestata komisjoni talituste 2012. aasta prognoosis, mis lähtub eeldusest, et poliitikat ei muudeta. Lähenemisprogrammiga nähakse ette valitsemissektori eelarve puudujäägi vähendamine 2013. aastaks alla 3 % SKPst ning 2014. aastaks kuni 1,9 %-ni SKPst. Kavandatud konsolideerimise aluseks on peamiselt kulude piiramine. Kavandatud meetmed on piisavad, et saavutada eesmärk 2013. aastaks nagu soovitas nõukogu, kuid lähenemisprogrammis esitatud meetmed ohustavad tegelikku eelarvetulemust. Ka lähenemisprogrammi lõpuaastate eesmärkide saavutamine tundub põhinevat soodsatel tsüklilistel tingimustel ning avaliku halduse täiendaval tõhustamisel, mille realiseerimine võib osutuda väga raskeks. Keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamine nähakse ette lähenemisprogrammi kehtivusajast pikema aja jooksul. Keskmine iga-aastane eelarvepositsiooni tugevdamise maht on ajavahemikus 2010–2013 veidi väiksem kui nõukogu poolt 2. detsembri 2009. aasta ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse raames soovitatud 1 % SKPst.

(8) Lähenemisprogrammis on püstitatud selge eesmärk vähendada 2013. aastaks valitsemissektori eelarvepuudujääki alla 3 % SKPst. Suurimaks väljakutseks on tagada, et aastatel 2011–2013 ning ka edaspidi eelarvepuudujäägi vähendamiseks võetavad meetmed ei seaks ohtu pikaajalist kasvupotentsiaali, eelkõige haridusele ning avaliku sektori teadusuuringutele ja arendustegevusele tehtavate kulutuste kaudu. Kõnealuste meetmetega tuleb luua ka puhver demograafilistest arengutest tulenevate kulutuste suurenemisele.

(9) Eelarve konsolideerimisstrateegia hõlmab meetmeid, mis mõjutavad käibemaksust laekuvat tulu: 2012. ja 2013. aastal kavandatakse madalama käibemaksumäära tõstmist, kõrgemat käibemaksumäära kavatsetakse 2013. aastal aga langetada. Valitsus kavatseb alates 2013. aastast suurendada ka käibemaksukohuslastest ettevõtjate arvu. Lähenemisprogrammi kohaselt peaks kõnealuste muudatustega kaasnema 2012. aastal maksutulude suurenemine 0,7 % võrra SKPst ning 2013. aastal täiendavalt 0,1 % võrra SKPst. Lisaks sellele tundub olevat võimalik suurendada tulusid kaudsete maksude abil. 2010. aastal moodustas kaudsete maksude osakaal 11,8 % SKPst, ELi keskmine näitaja oli aga 13,4 %. Nii oleks võib-olla võimalik vähendada tööjõu otsest maksustamist. Kavandatav maksureform keskendub osaliselt sellele küsimusele. Lisaks sellele prognoositakse, et käibemaksust saadava tegeliku tulu ja teoreetilise käibemaksukohustuse vahe on märkimisväärselt üle ELi keskmise, mis põhjendab vajadust võtta meetmeid maksukohustuse täitmise tõhustamiseks. Sel eesmärgil on Tšehhi Vabariik võtnud 2011. aastal uued meetmed, mille eesmärk on lahendada käibemaksupettuste probleemi ja vähendada maksudest kõrvalehoidumist.

(10) Arvestades, et vananemise mõju eelarvele prognoositakse olevat tugevalt üle ELi keskmise, on pensionisüsteemi reform väga oluline. Valitsus on esitanud kaks ettepanekute kogumit. Esimene pakett peaks parlamendis heaks kiidetama 2011. aasta septembris ning see käsitleb jooksvalt finantseeritavat riiklikku pensionisammast, mis on olnud puudujäägis alates 2009. aastast. Muude meetmete hulgas kavandatakse kohustusliku pensioniea tõstmist, mis tõuseb 2041. aastaks 1975. aastal sündinud meeste ja naiste puhul 66 aasta ja 8 kuuni. Iga järgneva vanuserühma pensioniiga tõuseb veel 2 kuu võrra ilma eelnevalt kindlaksmääratud vanusepiirita. Kõnealused pensionireformid peaksid aitama lahendada rahanduse jätkusuutlikkuse probleemi, kuid ei pruugi siiski olla piisavad, et lahendada kõiki demograafilistest pingetest tulenevaid probleeme. Teine meetmete pakett, mida valitsus ei ole veel heaks kiitnud, koosneks vabatahtliku teise erapensionisamba kasutuselevõtust 2013. aastal, mille eesmärk on mitmekesistada pensionitulusid ning toetada nende tulevast asjakohasust erasektori säästude edendamise kaudu. Samba kavandatav vorm ei loo sellega ühinemisele erilisi soodustusi ning võib eespool rõhutatud pikaajalisi pingeid tegelikult suurendada. Samuti tuleb selliste pensionifondide tegevuskulusid tähelepanelikult analüüsida ning hoida need süsteemi tõhususe tagamiseks võimalikult madalal.

(11) Tööturgu peetakse mõõdukalt paindlikuks ning seal ei olnud enne üleilmset finantskriisi olulisi tõrkeid esinenud. Siiski on nähtavad mõned struktuurilised nõrkused. Põhiprobleemiks on suured raskused, mida lastega naised peavad pärast emapuhkuse lõppu tööturule naastes ületama. Kõnealune küsimus on oluline ka oma laiemate majanduslike tagajärgede tõttu: pikemad töötuseperioodid, naiste ja meeste tööhõive erinevus ning väga suur meeste ja naiste palgaerinevus liikmesriikide seas. Varajane tööle naasmine on jätkuvalt raske vaatamata valitsuse jõupingutustele anda vanematele vanemapuhkuse pikkuse kindlaks määramisel rohkem valikuvõimalusi. Probleemi põhjuseks on osaliselt ettevõtjate vähene tahe palgata inimesi tööle osalise tööajaga, teistes liikmesriikides kasutavad väikeste lastega töötajad seda võimalust sageli. Osalt on probleemi põhjustajaks ka taskukohase hinnaga lapsehoiuteenuse piiratud hulk. Programm määratleb hulga konkreetseid meetmeid lapsehoiuteenuse kättesaadavuse tõstmiseks, sealhulgas alla kolmeaastastele lastele suunatud lapsehoiuteenuse kättesaadavuse osas.

(12) Kuigi nii üldine töötuse tase kui ka pikaajalise töötuse tase püsib kindlalt alla ELi keskmise, on viimane majanduskriisi tagajärjel tõusnud, seda eelkõige 20–29aastaste noorte hulgas. Madala haridusega inimestel ning muudel madalapalgalistel on töö leidmisel suuri raskusi. Tuleks tõsta kulutusi regulaarsetele tööturule tagasitoomise meetmetele ja tõsta neis osalejate arvu, samuti tuleks nimetatud meetmeid paremini suunata.

(13) Ettevõtluskeskkonda rõhuvale avaliku halduse ebatõhususele oleks võimalik lahendust leida olemasolevate strateegiate tervikliku rakendamise kaudu. Valitsus algatas 2007. aastal parema õigusloome tegevuskava ning korruptsioonivastase strateegia aastateks 2011–2012. Nendes teavitatakse meetmetest, mis on olulised Tšehhi õigusliku ja reguleeriva raamistiku kvaliteedi parandamiseks ning ettevõtjate kindlustunde tugevdamiseks. Rahvusvaheliste uurimuste kohaselt on Tšehhi vastavate raamistike tase alla ELi keskmise. Eesmärk on stabiliseerida avaliku halduse olukorda, mille tõhusust pärsivad sagedased ja kaugeleulatuvad ümberkorraldused. Selleks on oluline võtta vastu avaliku teenistuja seadus, mida on korduvalt edasi lükatud. Valitsus võttis hiljuti vastu meetmed, millega suurendatakse riigihangete läbipaistvust. Reguleeriva raamistiku üks element ehk täiesti anonüümset varade ülekandmist võimaldavad spetsiifilist liiki aktsiad väärivad tähelepanu.

(14) Arvatakse, et kriis mõjutas negatiivselt võimalikku majanduskasvu. Vaatamata ülikoolides õppivate noorte suurele arvule on inimkapitali parandamine oluline ning seda takistab õpetamise ebapiisav kvaliteet, mille tõestuseks on Tšehhi kolmanda taseme haridust pakkuvate asutuste kehv asetus rahvusvahelistes uuringutes. Lisaks sellele kuulub Tšehhi tudengi kohta tehtavate kulutuste poolest võrreldavates hindades liikmesriikide seas alumisse veerandisse ning piirdub eelkõige algharidusega. Riiklikus reformikavas on esitatud meetmed kõigi haridusastmete jaoks. Kolmanda taseme hariduse keerukat reformi on mitu aastat ette valmistatud. Kvaliteetse ja tõhusa kolmanda taseme hariduse tagamine on oluline konkurentsivõime ja innovatsioonisuutlikkuse seisukohast.

(15) Komisjon esitas hinnangu lähenemisprogrammi ja Tšehhi Vabariigi riikliku reformikava kohta. Komisjon on arvesse võtnud mitte üksnes nende asjakohasust jätkusuutliku eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jaoks Tšehhi Vabariigis, vaid ka seda, kas need on kooskõlas ELi eeskirjade ja suunistega, arvestades vajadust tugevdada kogu ELi majanduse juhtimist, andes ELi tasandi panuse riikide tulevastesse otsustesse Selle taustal peab komisjon vajalikuks jätkata keskendumist eelarve konsolideerimisele, kaitstes samal ajal majanduskasvu soodustavaid kulutusi. Riigi rahanduse pikaajaline jätkusuutlikkus oleneb suures osas suutlikkusest koheselt rakendada vajalikku pensionireformi. Olulised on eelkõige naiste kasvav tööturul osalemise määr ning töövõimaluste loomine pikaaegsetele töötutele. Konkurentsivõime parandamiseks on väga olulised avalike teenuste ja reguleeriva raamistiku kvaliteedi ning kolmanda taseme hariduse kvaliteedi parandamisel võetavad täiendavad meetmed.

(16) Seda hinnangut silmas pidades ning võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 126 lõike 7 kohast nõukogu 2. detsembri 2009. aasta soovitust, nõukogu Tšehhi Vabariigi 2011. aastal ajakohastatud stabiilsusprogrammi läbi vaadanud ning tema arvamus [1] on eeskätt esitatud järgnevalt punktides 1 ja 2 esitatud soovitustes. Võttes arvesse Ülemkogu 25. märtsi 2011. aasta järeldusi, on nõukogu vaadanud läbi Tšehhi Vabariigi riiklikku reformikava,

SOOVITAB KÄESOLEVAGA Tšehhi Vabariigil võtta ajavahemikul 2011–2012 järgmisi meetmeid.

1. Rakendada kavandatud tasakaalustamist 2011. aastal ning võtta vajadusel sissetulekute vähenemise või kulude suurenemise korral alalisi tasakaalustusmeetmeid. Võtta lähenemisprogrammis 2012. aastaks kavandatud maksumeetmeid ning toetada konkreetsemate meetmetega 2013. aastaks seatud eesmärkide saavutamist. Vältida eelnevat arvestades kulutuste vähendamist majanduskasvu soodustavatele eelarveridadele. Parandada avaliku sektori investeeringute tõhustust ning jätkata jõupingutusi olemasolevate võimaluste kasutamiseks kaudsetelt maksudelt saadavate tulude suurendamisel eesmärgiga viia maksustamine tööhõivesektorist mujale, parandada maksukohustuste järgimist ning vähendada maksudest kõrvalehoidumist. Tagada eelarve keskmine täitmine üle 1 % SKPst ajavahemikul 2010–2013 kooskõlas ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse raames antud nõukogu soovitustega, mis võimaldab kõrvaldada ülemäärane puudujääk piisava varuga 2013. aastaks.

2. Viia vastavalt kavandatule läbi ulatuslik pensionireformi, et parandada riigi rahanduse pikaajalist jätkusuutlikkust ning tagada pensioni tulevast asjakohasust. Täiendavad jõupingutused peaksid keskenduma edasistele muudatustele riiklikus pensionisambas, et süsteem ei muutuks tulevikus eelarvetasakaalutuse allikaks, ning eraisikute säästudega seotud probleemidele. Eesmärgiga tõsta tegelikku pensioniiga, võiks kaaluda selliseid meetmeid nagu seose loomine riikliku pensioniea ja eeldatava eluea vahele. Tagada, et kavandatud rahastamiskavad oleksid atraktiivsed ning koostatud selliselt, et halduskulud oleksid läbipaistvad ja madalad.

3. Parandada osalemist tööturul väikelaste vanemate töölenaasmist takistavate piirangute kõrvaldamise ning taskukohaste lapsehoiuasutuste loomise kaudu. Suurendada sellise paindlikuma töövormi nagu osaajaga töötamine, ligitõmbavust ja kättesaadavust.

[1] Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 9 lõikele 3.

4. Suurendada riigi tööhõiveameti võimekust, et tõsta koolituste, tööotsingutel abi osutamise ja individuaalsete teenuste kvaliteeti ja tõhusust, sidudes programmide rahastamise tulemustega. Laiendada koostöös sidusrühmadega sihtotstarbelisi koolituskavasid eakamatele töötajatele, noortele, madala kvalifikatsiooniga töötajatele ja muudele haavatavatele rühmadele.

5. Võtta ettevõtluskeskkonnas oluliste avalike teenuste kvaliteedi parandamiseks vajalikke meetmeid. Kiirendada kõnealuses kontekstis kooskõlas kindlaks määratud eesmärkidega korruptsioonivastase strateegia rakendamist, võtta vastu avalike teenistujate seadus, et edendada avaliku halduse stabiilsust ja tõhusust ning võtta meetmeid anonüümse osaluse küsimisega tegelemiseks.

6. Kehtestada akadeemiliste asutuste kvaliteedihindamise läbipaistev süsteem ning siduda see rahastamisega, et tõsta kolmanda taseme hariduse taset.

Brüssel, 12. juuli 2011

Nõukogu nimel

eesistuja

J. VINCENT-ROSTOWSKI